Instytut Pamięci Narodowej

https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/55735,74-rocznica-wybuchu-Powstania-Warszawskiego-IPN-uczcil-bohaterow-walki-o-wolnosc.html
27.04.2024, 03:12

74. rocznica wybuchu Powstania Warszawskiego. IPN uczcił bohaterów walki o wolność w całej Polsce

1 sierpnia 1944 r., gdy wybiła „Godzina W”, żołnierze Armii Krajowej stanęli do nierównego boju o oswobodzenie Warszawy, walcząc o niepodległość całego kraju i wolność wszystkich Polaków. W 74. rocznicę wybuchu Powstania Warszawskiego Instytut Pamięci Narodowej uczcił bohaterów narodowego zrywu w całym kraju.

DBIE OJCZYZNO-ARMIA KRAJOWA

DBIE OJCZYZNO-ARMIA KRAJOWA

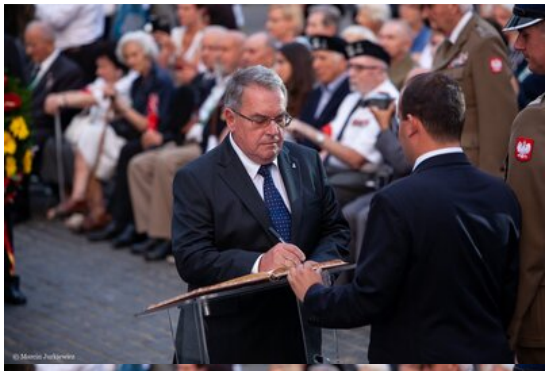

74.
ROCZNICA
POWSTANIA
WARSZAWSKIEGO

74.
ROCZNICA
POWSTANIA
WARSZAWSKIEGO

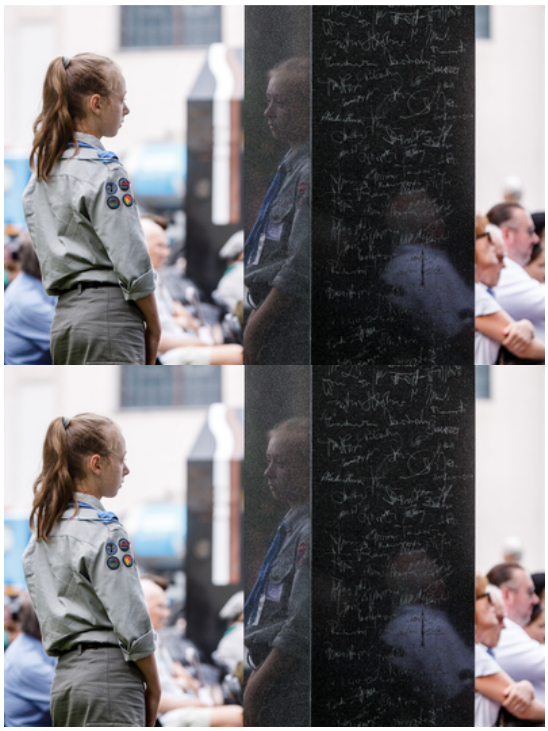

1944

1944

1944

1944

ZBIOROWA MOGIŁA,
W KTÓREJ ZŁOŻONO PRÓCHNO
PONAD 50 TYSIĘCY
MIESZKAŃCÓW STOLICY I POWSTAŃCÓW
POLEGŁYCH I ZAMORDOWANYCH W CZASIE
POWSTANIA WARSZAWSKIEGO 1944

ZBIOROWA MOGIŁA,
W KTÓREJ ZŁOŻONO PRÓCHNO
PONAD 50 TYSIĘCY
MIESZKAŃCÓW STOLICY I POWSTAŃCÓW
POLEGŁYCH I ZAMORDOWANYCH W CZASIE
POWSTANIA WARSZAWSKIEGO 1944

Zgodnie z założeniami dowództwa Armii Krajowej, Powstanie Warszawskie miało na celu wyzwolenie stolicy spod niemieckiej okupacji przed wkroczeniem do niej Armii Czerwonej. AK i władze Polskiego Państwa Podziemnego zamierzały ujawnić się i wystąpić wobec Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego (utworzonego w Lublinie i zależnego od woli Stalina) w roli gospodarza – jako jedyna legalna władza niepodległej Rzeczypospolitej.

– W domu i szkole uczono nas patriotyzmu. I tutaj był moment wykazania, że nie tylko słowa ten patriotyzm gloryfikują, tylko nasza postawa była świadcząca o tym, że możemy coś krajowi zaoferować, miastu. Zaoferowaliśmy to, co było najcenniejsze – młode życie. Niestety, zginęło tyle młodych, wspaniałych ludzi. Ale takie były czasy. Wtedy się nie myślało o tym, wtedy myślało się o tym, żeby walczyć z wrogiem. Nie rozpatrywało się wtedy jakoś tych spraw w żadnych kategoriach filozoficznych. Wtedy to był spontaniczny zryw walki przeciwko okupantowi – wspominała Maria Regina Szamborska, uczestniczka Powstania Warszawskiego.

Zarówno powstańcy, jak i cywile, przyjęli wybuch walk o Warszawę z wielkim entuzjazmem, który demonstrowali, wywieszając na ulicach biało-czerwone flagi. Radości towarzyszył jednak lęk związany ze spodziewaną reakcją Niemców i niepewność co do postępowania Sowietów. Cywile aktywnie wspierali powstańców, dostarczając im żywność, organizując zaplecze dla żołnierzy AK, biorąc udział w opiece nad rannymi, budowie barykad i odgruzowywaniu miasta.

Pułkownik Kazimierz Iranek-Osmecki, szef Oddziału II (informacyjno-wywiadowczego) Komendy Głównej AK, tak opisywał potrzebę wzięcia udziału w patriotycznym zrywie: *Trzeba było przeżyć pięć lat okupacji w Warszawie, aby czuć to, co czuła ludność i żołnierze. Trzeba było żyć dzień po dniu, godzina po godzinie przez pięć lat w cieniu więzienia na Pawiaku, trzeba było w ciągu tych miesięcy widzieć, jak znikają przyjaciele jeden po drugim, odczuć za każdym razem skurcz serca w piersi, trzeba było codziennie słyszeć odgłosy salw tak, że się już przestawało je słyszeć, przyzwyczaić się do nich, jak do dzwonów kościelnych, trzeba było milcząco asystować na rogu ulicy w smutny zimowy wieczór lub świetlisty poranek wiosenny, przy egzekucji dziesięciu, dwudziestu, pięćdziesięciu przyjaciół, braci lub nieznajomych, wziętych przypadkowo z tłumu, spędzonych pod mur, z ustami zaklejonymi gipsem i oczami wyrażającymi rozpacz lub dumę. Trzeba było to wszystko przeżyć, aby zrozumieć, że Warszawa nie mogła się nie bić*.

Powstanie Warszawskie, planowane na kilka dni, upadło 3 października po 63 dniach heroicznej walki. W jego wyniku zginęło od 16 tys. do 18 tys. żołnierzy AK i od 150 tys. do 180 tys. cywilów. Po kapitulacji Warszawa została doszczętnie zniszczona przez Niemców. Chociaż w sensie militarnym powstanie zakończyło się

klęską, pamięć o tym zrywie była pielęgnowana przez kolejne pokolenia Polaków, kształtując ich przywiązanie do idei niepodległości.

Po II wojnie światowej władze komunistyczne traktowały powstańców, podobnie jak innych żołnierzy AK i organizacji niepodległościowych, wyjątkowo podejrzliwie. Uznawani za wrogów Polski „ludowej" byli prześladowani i napiętnowani jako „zdrajcy", którzy wywołali „bezcelowe powstanie". Aresztowania dotknęły dowódców wolnościowego zrywu, którym stawiano absurdalny zarzut zdrady Ojczyzny. Wielu zostało skazanych w sfingowanych procesach.

Ale komunistom nigdy nie udało się złamać wolnościowego ducha bohaterów Powstania Warszawskiego. Dziś, po 74 latach od wybuchu walk o Warszawę, ich heroizm jest dla nas moralnym drogowskazem i bezcenną lekcją patriotyzmu.

Instytut Pamięci Narodowej oddaje hołd Powstańcom Warszawskim, uczestnicząc w uroczystościach państwowych i organizując wiele wydarzeń w całej Polsce:

WARSZAWA

- **27 lipca 2018** – akcja społeczna wspólnego porządkowania kwatery Żoliborskich Powstańców ze Zgrupowania Żywiciela Armii Krajowej na warszawskich

Wojskowych Powązkach współorganizowana przez Oddział IPN w Warszawie

- **29 lipca 2018** – spacer edukacyjny po Powązkach Wojskowych, gdzie tematem przewodnim było Powstanie Warszawskie
- **29 lipca 2018** – wiceprezes IPN prof. Krzysztof Szwagrzyk wziął udział w spotkaniu Powstańców Warszawskich z Prezydentem RP Andrzejem Dudą w Parku Wolności przy Muzeum Powstania Warszawskiego

Spotkanie Powstańców Warszawskich z Prezydentem RP Andrzejem Dudą – Warszawa, 29 lipca 2018. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Spotkanie Powstańców Warszawskich z Prezydentem RP Andrzejem Dudą – Warszawa, 29 lipca 2018. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Spotkanie Powstańców Warszawskich z Prezydentem RP Andrzejem Dudą – Warszawa, 29 lipca 2018. Fot. Sławek Kasper (IPN)

- **29 lipca 2018** – Wakacyjne spacery z historią. Cmentarz Wojskowy na Powązkach – groby bohaterów Powstania Warszawskiego

- **30 lipca 2018** – **dodatek historyczny IPN „A miało być tak pięknie..” w tygodniku „Do Rzeczy”,** poświęcony albumowi Wojciecha Kujawy „A miało być tak pięknie.. Historia Ewy i Jerzego Stolarskich”, który ukazał się nakładem IPN. Publikacja została przygotowana głównie na podstawie przyjętych do zasobu Archiwum IPN – w ramach projektu **Archiwum Pełne Pamięci** – dokumentów i fotografii przechowywanych przez długie lata w domowym archiwum.

- **31 lipca 2018** –wiceprezes IPN Jan Baster i dyrektor Archiwum IPN Marzena Kruk wzięli udział w uroczystościach przy Pomniku Powstania Warszawskiego na Pl. Krasińskich

Uroczysta Msza św. przy Pomniku Powstania Warszawskiego oraz Apel Poległych na Pl. Krasińskich. Warszawa, 31 lipca 2018. Fot. Marcin Jurkiewicz (IPN)

Uroczystości przy Pomniku Powstania Warszawskiego na Pl. Krasińskich. Na zdj. Jan Baster, wiceprezes IPN – Warszawa, 31 lipca 2018. Fot. Marcin Jurkiewicz (IPN)

Uroczysta Msza św. przy Pomniku Powstania Warszawskiego oraz Apel Poległych na Pl. Krasińskich. Warszawa, 31 lipca 2018. Fot. Marcin Jurkiewicz (IPN)

Uroczystości przy Pomniku Powstania Warszawskiego na Pl. Krasińskich. Na zdj. Jan Baster, wiceprezes IPN – Warszawa, 31 lipca 2018. Fot. Marcin Jurkiewicz (IPN)

Uroczystości przy Pomniku Powstania Warszawskiego na Pl. Krasińskich. Na zdj. Jan Baster, wiceprezes IPN i Marzena Kruk, dyrektor Archiwum IPN. Fot. Marcin Jurkiewicz (IPN)

- **1 sierpnia 2018**:
  - **Akcja Biura Edukacji Narodowej IPN „Pokaż, że pamiętasz!”**
  - **od godz. 11.00 – Cmentarz Wojskowy na Powązkach, kwatera „Ł”** – pracownicy Biura Poszukiwań i Identyfikacji IPN wraz z wolontariuszami prezentowali na „Łączce” efekty przeprowadzonych tam prac poszukiwawczych i ekshumacyjnych
  - **godz. 13.15 – Pomnik gen. Stefana Roweckiego „Grota”** – wiceprezes IPN dr Mateusz Szpytma złożył kwiaty pod pomnikiem

Uroczystości pod pomnikiem gen.

Uroczystości pod pomnikiem gen.

Uroczystości pod pomnikiem gen.

Stefana Roweckiego „Grota”. 1 sierpnia 2018. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Stefana Roweckiego „Grota”. 1 sierpnia 2018. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Stefana Roweckiego „Grota”. 1 sierpnia 2018. Fot. Sławek Kasper (IPN)

- **godz. 14.00** – **uroczystości przy Pomniku Polskiego Państwa Podziemnego i Armii Krajowej** z udziałem wiceprezesa Instytutu prof. Krzysztofa Szwagrzyka

Uroczystości przy Pomniku Polskiego Państwa Podziemnego i Armii Krajowej. Fot. Marcin Jurkiewicz (IPN)

Uroczystości przy Pomniku Polskiego Państwa Podziemnego i Armii Krajowej. Fot. Marcin Jurkiewicz (IPN)

Uroczystości przy Pomniku Polskiego Państwa Podziemnego i Armii Krajowej. Fot. Marcin Jurkiewicz (IPN)

Uroczystości przy Pomniku Polskiego Państwa Podziemnego i Armii Krajowej. Fot. Marcin Jurkiewicz (IPN)

1. **godz. 17.00** – **Godzina „W”** – prof. Krzysztof Szwagrzyk oddał hołd Powstańcom pod pomnikiem Gloria Victis na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach

Uroczystości pod pomnikiem Gloria Victis na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach. 1 sierpnia 2018. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Hołd Powstańcom

Uroczystości pod pomnikiem Gloria Victis na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach. 1 sierpnia 2018. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Warszawskim złożył prof. Krzysztof Szwagrzyk, wiceprezes IPN. 1 sierpnia 2018. Fot. Sławek Kasper (IPN)

- **godz. 19.30** – **uroczystości na Cmentarzu Powstańców Warszawy na Woli**, przy Pomniku „Polegli–Niepokonani” z udziałem wiceprezesa IPN Jana Bastera

Uroczystości na Cmentarzu Powstańców Warszawy na Woli, przy Pomniku „Polegli–Niepokonani” z udziałem wiceprezesa IPN Jana Bastera. 1 sierpnia 2018. Fot. Jan Dubiel (IPN)

Uroczystości na Cmentarzu Powstańców Warszawy na Woli, przy Pomniku „Polegli–Niepokonani” z udziałem wiceprezesa IPN Jana Bastera. 1 sierpnia 2018. Fot. Jan Dubiel (IPN)

Uroczystości na Cmentarzu Powstańców Warszawy na Woli, przy Pomniku „Polegli–Niepokonani” z udziałem wiceprezesa IPN Jana Bastera. 1 sierpnia 2018. Fot. Jan Dubiel (IPN)

- **godz. 21.00** – **rozpalenie Ogniska Pamięci na Kopcu Powstania Warszawskiego**, w uroczystości udział wziął wiceprezes IPN dr Mateusz Szpytma

Uroczystość zapalenia Ognia Pamięci na Kopcu Powstania Warszawskiego – Warszawa, 1 sierpnia 2018. Fot Sławek Kasper (IPN)

Uroczystość zapalenia Ognia Pamięci na Kopcu Powstania Warszawskiego – Warszawa, 1 sierpnia

Uroczystość zapalenia Ognia Pamięci na Kopcu Powstania Warszawskiego – Warszawa, 1 sierpnia 2018. Fot Sławek Kasper (IPN)

2018. Fot Sławek Kasper (IPN)

- Obchody wybuchu Powstania Warszawskiego z udziałem przedstawicieli warszawskiego Oddziału IPN
- Żywa lekcja historii „Pierwszy dzień Powstania Warszawskiego na Pradze" (obchody pod patronatem Oddziału IPN w Warszawie)
- **1-18 sierpnia 2018** – prezentacja wystawy „Generał dywizji Tadeusz Bór-Komorowski", przygotowanej przez Wojskowe Centrum Edukacji Obywatelskiej (Centrum Edukacyjne Przystanek Historia, ul. Marszałkowska 21/25)
- **5 sierpnia 2018** – uroczystości upamiętniające zdobycie przez Batalion „Zośka" obozu „Gęsiówka" z udziałem dr. Mateusza Szpytmy
- **wrzesień 2018** – spacery edukacyjne po Warszawie poświęcone Powstaniu Warszawskiemu, organizowane przez Centrum Edukacyjne Przystanek Historia
- **2 października 2018** – koncert Sławomira Zygmunta z piosenkami do wierszy Krzysztofa Kamila Baczyńskiego (Centrum Edukacyjne Przystanek Historia, ul. Marszałkowska 21/25)

BIAŁYSTOK

- **1 sierpnia 2018** – przedstawiciele oddziału IPN w Białymstoku wzięli udział w obchodach 74. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego, organizowanych przez Prezydenta Miasta Białegostoku i Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej o godz. 17:00 pod pomnikiem „Żołnierzy Armii Krajowej" przy ul. J. Kilińskiego. Podczas uroczystości można było otrzymać od pracowników OBEN IPN w Białymstoku materiały edukacyjne związane z Powstawaniem Warszawskim.
- Oddział IPN w Białymstoku zaprasza do udziału w akcji składania życzeń i podziękowań mieszkańcom regionu, którzy brali udział w Powstaniu Warszawskim
- Spot przypominający sylwetki Powstańców związanych z regionem białostockim:

CZĘSTOCHOWA

- **1 sierpnia 2018** – audycja (na żywo) w Radiu Jasna Góra na temat Powstania Warszawskiego z udziałem Adama Kurusa (OBEN IPN Katowice). Tematem audycji było Powstanie Warszawskie, jego przyczyny, znaczenie i konsekwencje oraz wątki częstochowskie (uczestnicy powstania, pomoc powstańcom i ludności cywilnej po upadku powstania oraz rola Częstochowy jako nowej „stolicy" państwa podziemnego.

DĄBRÓWNO (pow. Ostróda)

- **1 sierpnia 2018** – uroczysty apel z udziałem przedstawiciela gdańskiego IPN ku czci uczestników Powstania Warszawskiego o „godzinie W” przy pomniku Powstania Sierpniowego. Po apelu odbyła się uroczystość odsłonięcia tablicy pamiątkowej Mikołaja Wasika, pierwszego wójta polskiego Dąbrówna, uczestnika Powstania Warszawskiego ps. „Wąsaty”, żołnierza Zgrupowania NSZ „Chrobry II”, ojca poległej na Woli 17 sierpnia 1944 roku córki Zosi, łączniczki Zgrupowania.

GDAŃSK

- **1 sierpnia 2018** – pracownicy Oddziału IPN w Gdańsku wzięli udział w uroczystościach organizowanych przez samorząd, organizacje kombatanckie i Muzeum II Wojny Światowej, pod pomnikami i miejscami upamiętniającymi Powstanie Warszawskie i Armię Krajową oraz zapalili znicze na grobach Janiny i Jana Krahelskich spoczywających na Cmentarzu Centralnym Srebrzysko.

Gdańskie uroczystości w 74. rocznicę wybuchu powstania warszawskiego

Gdańskie uroczystości w 74. rocznicę wybuchu powstania warszawskiego

GRUDZIĄDZ

- **28 lipca – 1 sierpnia 2018** – uroczystości upamiętniające wybuch Powstania Warszawskiego pod patronatem Oddziału IPN w Gdańsku

KATOWICE

- **1 sierpnia 2018** – projekcja filmu: „Sierpniowe niebo. 63 dni chwały”, scen. i reż. Ireneusz Dobrowolski, (Przystanek Historia Centrum Edukacyjnym IPN w Katowicach im. Henryka Sławika, ul. św. Jana 10, III piętro, godz. 12.00).
- **1 sierpnia 2018** – Godzina „W” na katowickim rynku.

KIELCE

- **1 sierpnia 2018** – w rocznicowych wydarzeniach, organizowanych przez Urząd Miasta Kielce i Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej Okręg Kielce, wziął udział dr Ryszard Śmietanka-Kruszelnicki z Delegatury IPN w Kielcach
- Spot Delegatury IPN w Kielcach upamiętniający 74. rocznicę wybuchu Powstania Warszawskiego:

KRAKÓW

- **1 sierpnia 2018** – przedstawiciele IPN wzięli udział w uroczystościach organizowanych przez Światowy Związek Żołnierzy AK Okręg Małopolska, prezydenta Krakowa i Muzeum AK w Krakowie

Krakowskie uroczystości w 74. rocznicę wybuchu powstania warszawskiego

Krakowskie uroczystości w 74. rocznicę wybuchu powstania warszawskiego

Krakowskie uroczystości w 74. rocznicę wybuchu powstania warszawskiego

- akcja dystrybucji plakatów i naklejek „Powstanie 1944. Bitwa o Polskę” do instytucji i podmiotów współpracujących z IPN

LUBLIN

- **1 sierpnia 2018** – przedstawiciele IPN wzięli udział w obchodach organizowanych przez władze samorządowe oraz Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej Okręg Lublin
- **1 sierpnia 2018** – o sporach wokół Powstania Warszawskiego mówił w porannej rozmowie w Radiu Lublin Marcin Krzysztofik, dyrektor lubelskiego oddziału IPN

ŁÓDŹ

- **31 lipca 2018** – spacer „Wspomnienie o Powstańcach Warszawskich pochowanych na Starym Cmentarzu w Łodzi”
- **1 sierpnia 2018** – uroczystości na Starym Cmentarzu przy ul. Ogrodowej 39

(część katolicka)

OLSZTYN

- **1 sierpnia 2018** – przedstawiciele Delegatury IPN w Olsztynie: dr Marek Pacholec i Dawid Zagził wzięli udział w miejskich obchodach 74. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego, organizowanych pod pomnikiem Bohaterów Powstania Warszawskiego przy Alei Sybiraków

OSTRÓDA

- **1 sierpnia 2018 –** przedstawiciel Delegatury IPN w Olsztynie Michał Ostapiuk wzięli udział w obchodach 74. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego, zorganizowanych przez Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej – Koło w Ostródzie.

PIOTRKÓW TRYBUNALSKI

- **1 sierpnia 2018** – złożenie kwiatów i zapalenie zniczy na mogiłach Powstańców na cmentarzu rzymskokatolickim przy ul. Cmentarnej, godz. 17.00

POZNAŃ

- **4 sierpnia 2018** – Gra terenowa „Wielkopolanie w Powstaniu Warszawskim”

RZESZÓW

- **1 sierpnia 2018, godz. 17.00** – Apel Poległych, podczas którego zostały złożone kwiaty pod Pomnikiem Pamięci Armii Krajowej Podokręgu Rzeszów przy Placu Armii Krajowej
- **1 sierpnia 2018, godz. 18.00** – msza święta w intencji poległych i pomordowanych powstańców warszawskich oraz ludności cywilnej Warszawy w kościele Świętego Krzyża przy ul. 3 Maja 20
- **1 sierpnia 2018** – warsztaty edukacyjne dla dzieci i młodzieży w wieku 7-16 lat poświęcone tematyce Powstania Warszawskiego

SIERADZ

- **1 sierpnia 2018** – spotkanie przy mogile ks. Apolinarego Leśniewskiego, kapelana Armii Krajowej w Powstaniu Warszawskim (cmentarz parafialny, ul. Wojska Polskiego), godz. 12.00

SOPOT

- **1 sierpnia 2018** – pracownicy Oddziału IPN w Gdańsku wzięli udział w uroczystościach organizowanych przez samorząd i organizacje kombatanckie pod pomnikami i miejscami upamiętniającymi Powstanie Warszawskie i Armię Krajową

WROCŁAW

- **1 sierpnia 2018** – dr Andrzej Drogoń, dyrektor Oddziału IPN we Wrocławiu wziął udział w obchodach 74. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego we Wrocławiu pod Pomnikiem Rotmistrza Witolda Pileckiego przy Promenadzie Staromiejskiej
- **1 sierpnia 2018** –dr Andrzej Drogoń, dyrektor Oddziału IPN we Wrocławiu był gościem audycji „Poranny Gość" w Radiu Rodzina. Rozmowa dotyczyła 74. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego.

POLECAMY PUBLIKACJE IPN POŚWIĘCONE POWSTANIU WARSZAWSKIEMU:

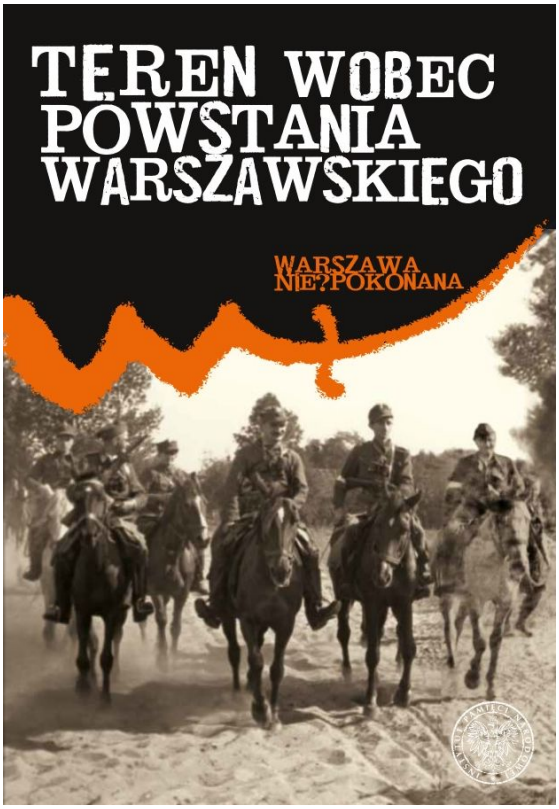

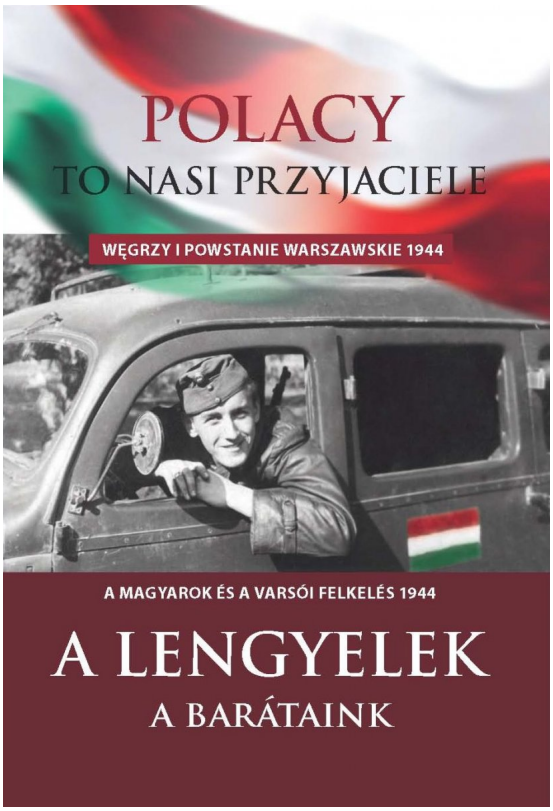
POLACY
TO NASI PRZYJACIELE
WĘGRZY I POWSTANIE WARSZAWSKIE 1944
A MAGYAROK ÉS A VARSÓI FELKELÉS 1944
A LENGYELEK
A BARÁTAINK

LEKSYKON
MILITARIÓW
POWSTANIA
WARSZAWSKIEGO
Muzeum Powstania Warszawskiego

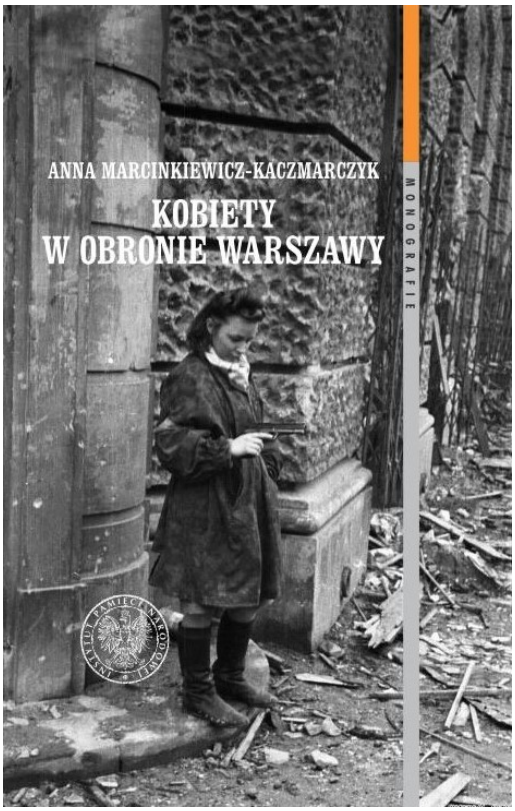
ANNA MARCINKIEWICZ-KACZMARCZYK
KOBIETY
W OBRONIE WARSZAWY
MONOGRAFIE

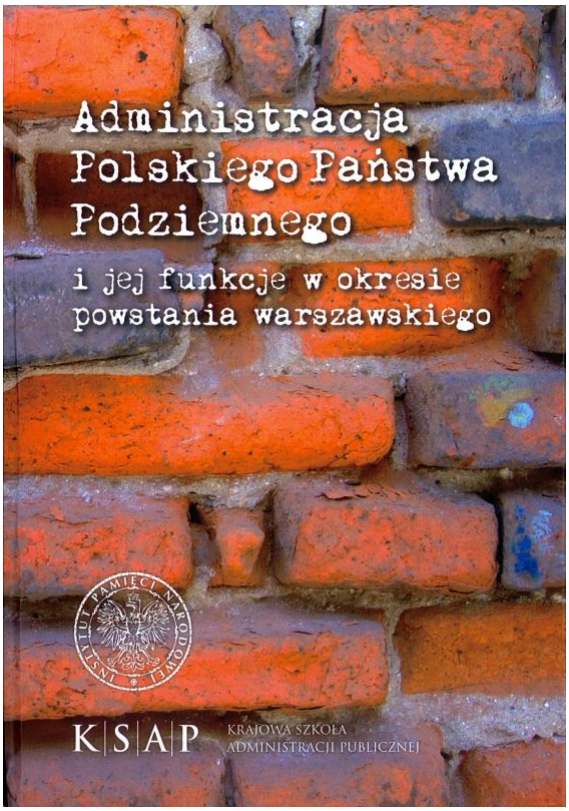
Administracja
Polskiego Państwa
Podziemnego
i jej funkcje w okresie
powstania warszawskiego
K|S|A|P
KRAJOWA SZKOŁA
ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ

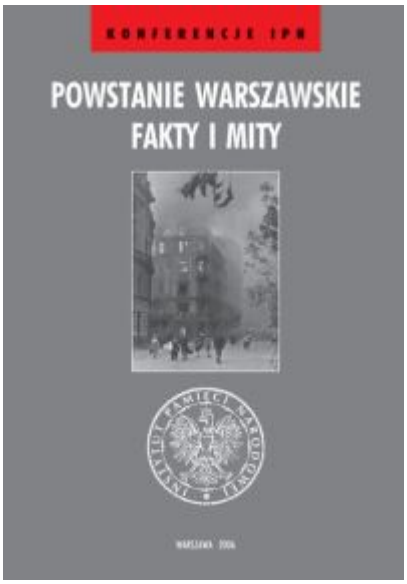
KONFERENCJE IPN
POWSTANIE WARSZAWSKIE
FAKTY I MITY

Powstanie
Warszawskie 1944
w dokumentach
z archiwów służb specjalnych
Варшавское
восстание 1944
в документах
из архивов спецслужб

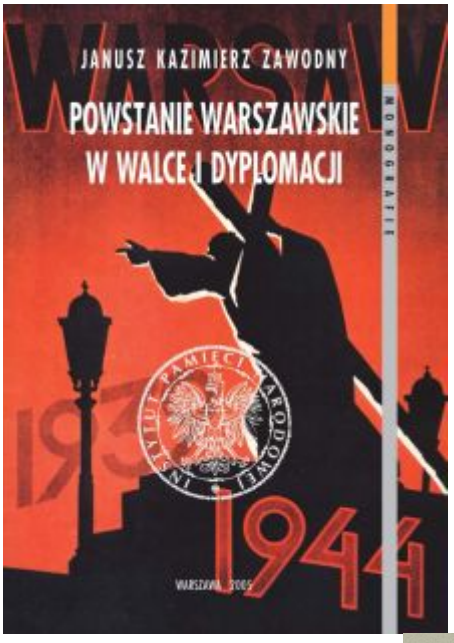
JANUSZ KAZIMIERZ ZAWODNY
POWSTANIE WARSZAWSKIE
W WALCE I DYPLOMACJI
MONOGRAFIE
1944

ARESZTOWANE
POWSTANIE

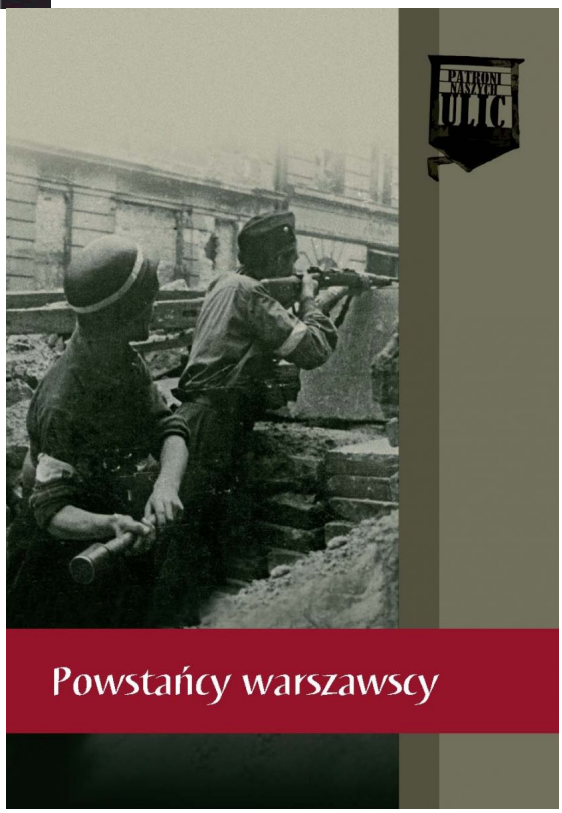
PATRONI NASZYCH
ULIC
Powstańcy warszawscy

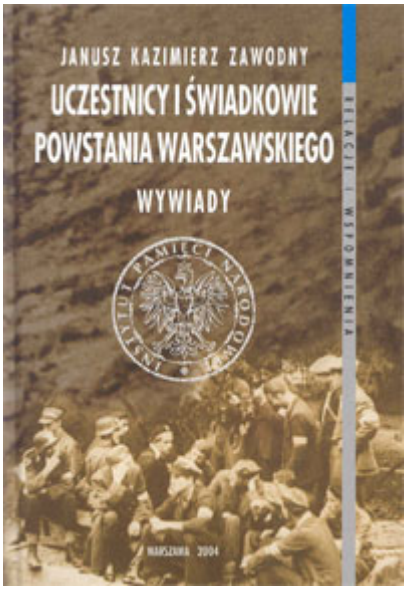

W sierpniu w sprzedaży: